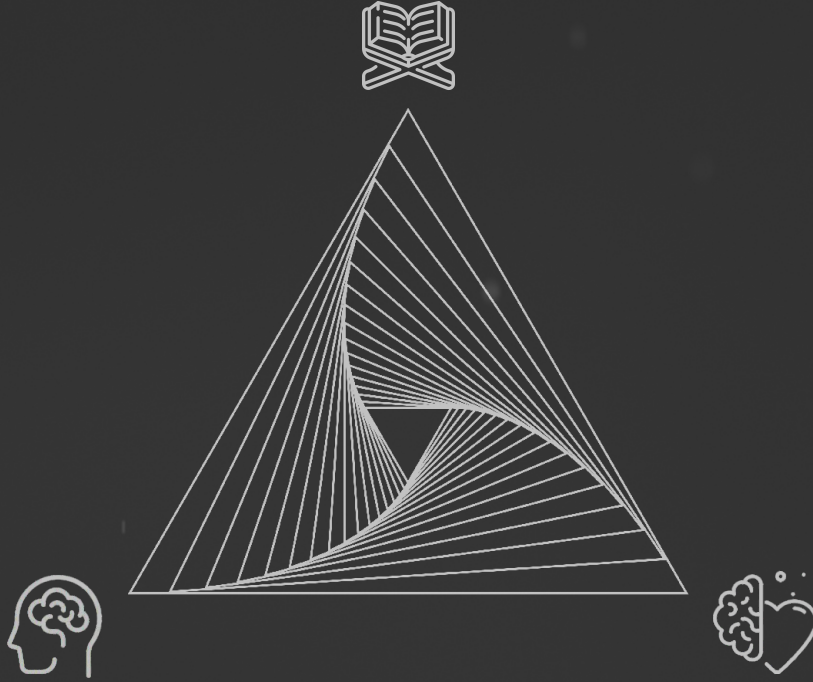

Meseleleri Tahlil Etmede
ŞERİAT • AKIL • DUYGU
Üçgeni

Bilal Özbuğday

**Meseleleri Tahlil Etmede
Şeriat, Akıl Ve Duygu Üçgeni**
Bilal Özbuğday

04

Kişi Sevdiğiyle Beraberdır
Burak Gültepe

10

**Cuma Namazının
Fazileti ve Ahkamı**
Salih Bağıran

17

23

**Kâfırları Tebrik Etmek
ve Taziye Bulunmak**
Huseyin Oral

Sadaka-i Cariye
Ayşe Ebrar

27

33

Hucurat Suresi Tefsiri
Muhammed Fırat

36

**Dokunmatik Ekranların
Tarihi**
Burak Eryılmaz

Bismillahirrahmanirrahim

Hamd, ancak Allah (cc) içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfret dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. Allah (cc) kimi hidayete erdirirse onu saptıracak, kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur. Salat ve selam da O'nun, bizlere rehber olması için gönderdiği peygamberi Muhammed'e (sav) olsun.

İnsan, aklını ve duygularını şeriata gerektirdiği şekilde kullanmaz ya da bu iki unsuru şeriata boyun eğdirmez ise kurtuluşa ermesi asla mümkün değildir. Sadece aklını kullanıp şeriati ve duygularını göz ardı eden insan ya da sadece duyguları ile hareket eden, akli ve şeriati göz ardı eden kimse asla ama asla felaha ulaşamaz...

Vela ve Bera köşemizin devamında ele aldığımız konu ise Kâfirleri tebrik etmek ve taziyede bulunmaktır. Kafirlerin kendi batıl dinlerine ait olan bayramlarını tebrik etmek veya onlarla birlikte kutlamak müminin imanı ile çelişen bir durumdur...

Aile köşemizde ise bu ayki konumuz Rabbimizin bize nasip ettiği yuvanın en güzel meyvelerinden birisi olan evlattır. İslam'da çocuk sahibi olma ve neslin devamını sağlamak ibadet kabul edilmiştir...

Dergimizin içerisindeki, kıymetli yazarlarımızın, özenle hazırladıkları diğer yazılarımızı da okumanız ve faydalanmanız ümidiyle...

Başarı Allah'tandır.

Velhamdulillahi Rabbil âlemin...

Editör

Meseleleri Tahlil Etmede Şeriat, Akıl ve Duygu Üçgeni

Bilal Özbuğday

Allah Teâla bizlerin bedenini topraktan yaratmıştır. Bu yaratmanın arkasına bizlere ruh üflemiştir. Bu ruhu ise iki madde ile donatmıştır. Bu iki maddenin birisi akıl birisi ise duygudur. Dolayısıyla beden topraktan meydana gelir, akıl ve duygular ise ruha hitap eder.

Bu aşamalardan sonra ise Allah subhanahu ve teala şeriat belirlemiş, kitaplar indirmiş, peygamberler göndermiştir. Bunların tamamı ise akıl ve duyguyu muhatap almak içindir. Bunlar bedenden ziyade akılları ve duyguları muhatap alır.

İnsan, aklını ve duygularını şeriatın gerektirdiği şekilde kullanmaz ya da bu iki unsuru şeriata boyun eğdirmez ise kurtuluşu ermesi asla mümkün değildir. Sadece aklını kullanıp şeriati ve duyguları göz ardı eden insan ya da sadece duyguları ile hareket eden akıllı ve şeriati göz ardı eden kimse asla ama asla felaha ulaşamaz. Bu üçü arasındaki ilişki şeriatın bir çatı olduğu akıl ve duygunun ise onun saç ayaklarını oluşturduğu bir üçgen gibidir. İnsan aklını ve duygularını şeriata boyun eğdirerek kullandığında hakka isabet eder ve kurtuluşu erenlerden olabilir.

Akıl nasslar ile muhatap olma ve meseleleri tahlil etmede çok önemli bir yere sahiptir. Akıl olmayan kimseden teklif kalkar. Aklın önemli olduğuna dair şu ayetleri zikredebiliriz;

“Akledesiniz diye Allah ayetlerini sizin için açıklamaktadır.”¹

“Andolsun biz, Kur'an'ı düşünüp öğüt almak için kolaylaştırdık. Var mı düşünüp öğüt alan?”²

Bununla birlikte duygusuz bir işi yapmak ise asla mümkün değildir. Akıl kadar duygu da önemlidir. Duyguyu bazen bizler kalp diye ya da kalp amelleri diye de isimlendirmekteyiz. Duygu da çok önemlidir. Çünkü Rabbimiz bizleri temel olarak cennete teşvik edip, cehennemden sakındırmıştır. Bunu yaparken de duygularımıza hitap etmiştir. Ümit ve korku birer duygudur.

Şüphe yok ki biz insanlar meseleleri değerlendirirken de bu üç husus arasındaki dengeyi Rabbimizin bizden istediği şekilde sergilemek zorundayız. Aksi takdirde yanlış tahlillere, neticelere sürüklenmemiz mümkündür. Duyguların insan hayatında çok büyük bir yeri ve etkisi vardır. Bu inkâr edilemez bir gerçektir. Duygular insanları öylesine yönlendirir ki insan bir konu hakkında birçok yanlışla sürüklenebilir. Elbette her iş için akıldan ve duygudan bir pay vardır. Ancak mesele; şeriata boyun eğdirerek nerelerde akıllı ön plana çıkararak karar vermesi ve duyguyu nerelerde ön plana çıkarmak olduğudur.

İnsanın duygularının etkisi ile hareket ettiğine delil olarak şu iki ayeti zikredebiliriz;

“Zina eden kadın ve zina eden erkekten her birine yüzer değnek vurun. Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız, Allah'ın dini(nin koymuş olduğu hükmü uygulama) konusunda onlara acıyacağınız tutmasın. Müminlerden bir topluluk da onların cezalandırılmasına şahit olsun.”³

¹ [2/ Bakara 242]

² [54/ Kamer 22]

³ [24/Nur 2]

Bu ayetteki dikkat etmemiz gereken husus şudur; acıma duygusu bazen insanı, yapması gereken bir sorumluluktan alıko-yabilir. Bundan dolayı Allah'ın zina edenler için emrettiği haddi uygulayın, uygularken de acımayın. Ya da bu acıma duygusu, sizi yapmanız gerekenden alıkoymasın.

“Ey iman edenler! Allah için hakkı ayak-ta tutun, adaletle şahitlik eden kimseler olun. Herhangi bir topluluğa duyduğunuz kin, sizi adaletsiz davranmaya itmesin. Ada-letli olun; bu, takvâya daha uygundur. Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah yaptıklarınızdan haberdardır.”⁴

Burada konumuz ile alakalı kısım ise kin, öfke ve nefret insanı haksızlığa itebilir. Dolayısıyla duyguları bastırmak önce yapılması gerekeni yapmak, yani şahitlikleri hakkı ile yap-mak meseleyi iyice idrak etmek gerekir ki ada-letsizlik yapılsın.

Özetle bu iki ayetten şunu anlıyoruz ki duygular insanı yönlendirebilir. Yanlış tahlille-re ve kanaatlere de itebilir. Burada yapılması gereken duygunun şeriate boyun eğdirilebil-mesidir. Aksi takdirde şeriatın talebi yerine getirilemeyebilir.

Duygular ile bezenmiş bir akıl, duygu ve aklın boyun eğdirildiği bir şeriat... İşte bu, olayları değerlendirirken, meseleleri tahlil ederken ve kulluğumuzu yerine geti-rirken sahip olmamız gereken dengedir. Bunlar arasında dengeyi bozduğumuzda o zaman kayıplarımız söz konusu olacaktır.

Şeytan ise insanı yoldan çıkarmak için bu üçlü arasındaki ilişkinin ayarlarını bozmak ister. Birisini birisine ağır bastırmak ister ki insanı yoldan çıkarabilsin. Şeytan insanlara yaklaşacağında bunlardan hangisini ön plana çıkararak saptıracağı noktasında plan sahibidir.

Örneğin İblis, Âdem aleyhisselamı cen-netten çıkarma planı yaparken ön plana çıkarmış olduğu husus duygu idi. Ebedilik ağacından yiyerek ebedi kalma isteğini kendisinde uyandırması onun duygularını depreştirmektir. Dolayısıyla aceleci dav-ranma, ebediliği elde etme gibi duyguları canlandırarak onun ayağını kaydırıldı. Duy-guyu ön plana çıkararak İblis, Adem aley-hisselamın cennetten kovulmasına sebep olmuştur.

“Derken şeytan, kapalı olan avret yer-lerini birbirine göstermek için onlara fısıldayıp kafalarını karıştırdı ve “Rabbiniz size bu ağacı sırf melek olursunuz veya ebedî yaşayanlardan olursunuz diye yasakladı” dedi.”⁵

“Derken şeytan ona vesvese verip: “Ey Âdem! Ne dersin, sana ölümsüzlük ağacını ve asla yok olmayacak bir salta-natın yolunu göstereyim mi?” dedi.”⁶

Yine Uhud savaşında Müslümanları hezimete uğratan şey ise şeytanın okçular tepesinde bulunan Müslümanlarda acele-cilik ve ganimet telaşını ortaya çıkartması idi ki bu iki hususta duygular ve duyguların depreştirilmesiydi. Hâlbuki bir savaş mey-danında aklın ön planda tutulması gerekir. Ve askeri mantık ile komutan duygu-larımıza hatta aklımıza ters şeyler dahi söylese yerine getirmek gerekir.

⁴ [5/ Maide 8]

⁵ [7/ Araf 20]

⁶ [20/ Taha 120]

Yerine göre aklın ön plana çıkarılması gereken yerler ve duygunun ön plana çıkarılması gereken yerler vardır. Yönetim gibi, idare gibi meselelerde aklın ön planda olması duygunun ise bir adım geride kalması gerekir. Ancak salt insan ilişkileri, evlilik ilişkisi, anne ve baba ile olan ilişkiler gibi konularda ise duygu ön planda olup, aklın bir adım geride kalması gerekir. Bu konu başlıklarını artırabiliriz.

Örneğin Rasulullah (sav) kadına emirliğin verilmemesi, yönetici olmamaları hususunda ümmeti sakındırmıştır. Çünkü emirlik ya da yönetim aklın ve şeriatın daha ağır basması gereken bir iştir. Kadın ise anne olması hasebiyle daha duygusal yaratılmıştır. Ancak evde çocukların eğitimi daha ziyade anneye yüklemiştir. Çünkü bu iş daha ziyade duyguların ağır bastığı şeylerdendir. Elbette bu işler tamamen akıldan ya da duygudan soyutlanamaz. Ancak ağır basacak olan şey her iki durumda birbirinden farklıdır.

Rasulullah (sav) şöyle demiştir;

“İşlerini (idarelerini) yürütmek için bir kadını başlarına geçiren bir topluluk asla felah bulmaz.”⁷

Bir başka örnek ise anne ve babaya iyilik etme noktasıdır. Burada ise duygu ön plana çıkar. Çünkü aslında akıl bir kâfırın yanında, kâfırların olduğu bir çevrede çocuğun bulunmamasını ister. Ama Rabbimiz ana ve babaya iyilik ve itaat etmemizi emretmiştir. Şeriat bu durumu ise haram ve Allah'a ortak koşma söz konusu olduğunda istisna etmiştir.

“Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi ve anne babanıza iyi davranmanızı emretti. Onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlanırsa onlara öf bile deme! Onları azarlama! İkisine de gönül alıcı güzel sözler söyle.

Onlara merhametle ve alçak gönüllülikle kol kanat ger. “Rabbim! Onlar nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de onlara merhamet göster” diyerek dua et.”⁸

Merhamet, şefkat, alçakgönüllü davranmak gibi şeyler duygunun konularıdır.

Ancak Bedir savaşında aynı anne ve baba sana düşmanlık etmek için düşman saflarında ise onu öldürmeyi emreder. Çünkü burada konu artık aile ilişkilerinden çıkmıştır.

Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

“Allah'a ve âhiret gününe iman eden bir topluluğun, Allah'a ve peygamberine düşmanlık eden kimselere –babaları, oğulları, kardeşleri yahut diğer akrabaları da olsa– sevgiyle bağlandıklarını göremezsin.”⁹

Yine evlilikte de durum aynıdır. Çünkü Allah Teâla, kadın ve erkeğin birbirine olan ilgisini birtakım duygulara dayandırmıştır.

Rabbimiz şöyle buyurur;

“Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O'nun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir.”¹⁰

⁷ [Buhari]

⁸ [17/ İsra 23-24]

⁹ [58/ Mücadele 22]

¹⁰ [30/ Rum 21]

Evi yönetirken bir iş yerini ya da bir devleti yönetir gibi davranmak hatadır. Çünkü evlilik müessesinde ön planda tutulması gereken şey duygudur. Bundan dolayı da çoğu evlilikte yaşanan problemin eşler arasındaki ilgisizlik, sevgi ve muhabbet içeren cümleler kurulmaması, kalbe dokunan ameller olmaması ile alakalı olduğu gerçekliği ile karşılaşırız.

Evlilikte sevgi bittiğinde, akıl ön plana çıkar. Artık sadece kar ve zarar düşünülür. Yani evliliğin sonlandırılması ya da devam etmesi halinde zarar görecektir olanlar, fayda sağlanacak hususlar hesap edilir. Böylesi evliliklerde yuva bir otel odası olmaktan, iki eşte iki oda arkadaşı olmaktan öteye geçmemektedir. Çünkü artık duygu bitmiştir. Sevgi ve saygı tükenmiştir. Çünkü sevgi insanın hatalarını örtmek için bir gerekçe, öfke ise hataları büyütme için bir gerekçedir. İnsan duygusunu tamamen evlilik noktasında soyutladığında kadın ya da erkekten her ikisi ya da taraflardan biri mutlaka ama mutlaka zarara uğramaktadır. Evlilikte duygu ön planda tutularak kararlar verilir. Ancak akıldan tamamen soyutlanmaz. Çocuğunuz ya da hanımınız ile alakalı bir karar verecek olduğunuzda ya da bir ilişki geliştireceğinizde daha merhamet, sevgi, şefkat ile düşünüp kararlar verirsiniz. Ama hiç mi içerisinde duygunun arka planında kalması söz konusu değildir dersek elbette bazen duyguları bastırırız. Örneğin çocuğunuzu soğuk bir kış günü sabah namazına kaldırırsınız. Eğer sadece duygu ile bakacak olursanız acıma ve merhamet duygusu ile bunu yapmaktan vazgeçersiniz. Ancak burada bu duyguyu bastırarak hareket etmelisinizdir.

Aklın ön planda olması gereken hususlara örnek zikredecek isek örneğin zalim de olsa Müslüman olan bir yöneticiye ayaklanmamayı şeriat bize emreder. Aslında zulmettiğinde, hakları gasp ettiğinde duygularımız böylesi bir adamdan kurtulmak gerektiğini bizlere fısıldar. Ama böyle yapılması halinde var olan bir İslam devletinin yıkılması, hadlerin uygulanmaması, şeriatın yeryüzünden kaldırılması söz konusu olabilir ki bu da toplumun ifsadı olur.

Ya da bir beldeye Müslümanların girmesi söz konusu olduğunda Müslümanlar kâfirler tarafından kendilerine kalkan ediseler onların öldürülmesinin dahi caiz olmasıdır. Çünkü böylesi bir durumda da toplumun ve şeriatın maslahatı duyguları bastırmayı gerekli kılar. Toplumun genel maslahatı fertlerin maslahatından önce gelir. Bu kaide ve bunun gibi birçok kaide asıl itibarıyla akla dayanır.

Şahsi konular ile toplumsal konuları birbirine karıştırarak biz Müslümanların da meseleleri yanlış değerlendirmelerinin sebebi de bundan yani bu denklem arasında dengeyi kuramamaktan kaynaklanmaktadır. Akli ön planda tutmamız gereken yerlerde nassları yanlış değerlendirerek duygusal davranmamız, duyguyu ön planda tutmamız gerekirken akli yaklaşarak maslahatı düşünmememizdir.

Bir kişi Müslümanların topluluklarına zarar verdiğinde, toplumlarını ifsat ettiğinde merhamet kanatlarını indiriyor, affedici olmaktan, şahsi davranmamak gerektiğinden, Müslüman bir bireyin hata edebileceğinden, kuşatıcı olmak gerektiğinden bahsetmekteyiz. Ama aynı kişi bize ticari ya da şahsi bir konuda zarar verse vaveyla ediyor, herkesin ama herkesin böylesi insanların yüzünü görmesi gerektiğini, böylesi insanların çevreden uzak tutulması gerektiği, bir Müslümanın bir delikten birden fazla kere sokulmaması gerektiğinden bahsediyoruz.

İşte bu, bizim dengeyi muhafaza edemememizdir. Çünkü insan ilişkilerinde duygu ön planda olmalı ki o zaman bağışlayıcı davranmak gerekliydi. Toplum söz konusu olduğunda ise konu daha akli yaklaşmayı mecbur kılmaktaydı.

Peki, yapmamız gereken nedir? Yapmamız gereken bir konu hakkında değerlendirme yapacağımızda ya da ilişki geliştireceğimizde o işin hangi işlerden olması gerektiği yani aklın mı yoksa duygunun mu ağır basması gerektiğini düşünerek hareket etmemizdir. Hangisinde hangi maddeyi öne çıkarmamız gerekir ise onu ön plana çıkararak karar vermeli, hareket etmeliyiz.

Bu konuda özellikle önderlik edenler, ilim talebesi, davetçi ya da sözü toplum tarafından karşılık bulanlar daha da dikkatli olması gerekir. Çünkü onların yanlış tahlilleri Müslümanların da yanlış tahlillere gitmesine yol açmaktadır. Bununla birlikte toplumu ilgilendiren bir konu hakkında kanaat belirtmek, yönetsel bir faaliyettir. Bunun ise aklın ön planda tutularak yapılması gerektiğini belirtmiştik zaten. Ümmete sadece duygusal olan insanlar önderlik ederse ümmeti sıkıntıya düşürür. Ya da çoğu konuda yumuşaklık ve merhamet nazarı ile hareket eden insanlar ümmeti sıkıntıya düşürürler. Özellikle de karar verici mercide ise. Çünkü karar makamı aklın, sulh makamı ise duygunun ön planda tutulmasını gerekli kılar. İkisi birbirine karıştırıldığında meselelerin çözüme değil daha fazla kargaşaya gittiğini gözlemek mümkündür.

Selam ve dua ile...

Kişı Sevdiğiyle Beraberdır

Burak Gültepe

Siz de şu hususa üzüliyor musunuz? Nebiler ve sahabilerle cennette birlikte olmak istiyorsunuz; Kur'an ve sünnette ise onların yaptığı fevkalade amelleri okuyorsunuz. Ancak kendi amellerimize baktığımızda onların seviyesine ulaşmanın ne kadar zor olduğunu görüyoruz ve bu durum bizi üzüyor. Onlarla asla birlikte olamayız hissine kapılıyoruz. Fakat unutmamalıyız ki, salih insanlarla amelde yarış edemesek de, bu onlardan ayrı düştüğümüz veya onlarla birlikte olamayacağımız anlamına gelmez. Bu konudaki hadis-i şerifimiz şöyle;

فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى السَّاعَةُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا أَعَدَدْتُ لَهَا

قَالَ كَأَنَّ الرَّجُلَ اسْتَكَانَ ثُمَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَعَدَدْتُ لَهَا كَبِيرَ صَلَاةٍ وَلَا صِيَامٍ وَلَا صَدَقَةٍ وَلَكِنِّي أُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ فَأَنْتَ مَعَ مَنْ أُحِبِّبْتُ

Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor: “Çölden bir bedevînin gelip Allah Resulüne soru sorması hoşumuza giderdi. Resûlullah (sav.) bir gün kalktı ve halka vaaz ve nasihat etmekteydi. O esnada bir bedevî çıkageldi. Hiç beklemeden gür sesiyle zihnini günlerdir meşgul eden sorusunu sordu: “Ey Allah'ın Resulü! Kıyamet ne zaman kopacak?” Bu soruyu işiten Allah Resulünün yüzü asıldı. Biz ona: “Otur! Bak Allah Resulüne hoşlanmadığı bir şeyi sordun!” dedik. Adam aynı soruyu tekrar sordu. Peygamberimizin yüz ifadesi daha da değişti. Bunun üzerine biz adamı oturttuk. Adam üçüncü defa kalktı ve soruyu bir kez daha tekrarladı.

Tam o sırada namaz vakti geldi ve namaz için kâmet getirildi. Allah Resulü namazı kıldırıktan sonra döndü ve **“Kıyametin ne zaman kopacağını soran kişi nerede?”** dedi. Adam, “Benim ey Allah'ın Resulü (buradayım)!” dedi.

Allah Resulü, **“Peki, sen onun için ne hazırladın?”** diyerek soruya soruyla karşılık verdi. Adam, “Ben, onun için pek fazla (nafile) namaz, oruç ve zekât hazırlayamadım. Fakat ben, Allah ve Resulünü (çok) seviyorum!” dedi. Bu cevap üzerine Rasûlullah (sav) **“Kişi sevdiğiyle beraberdir ve sen de sevdikleriyle beraber olacaksın!”** buyurdu.¹

Şerh:

Soruyu soran bir bedevî, sorunun muhatabı Allah Resulüdür. Kıyamet saatinin sorusu ise bir beşer olan Rasûlullah'ı (sav) aşan bir meseleydi ve bu ısrarlı soru karşısında hoşnut olmamıştı. Aynı soruyu Rasûlullah (sav)'e Cibril (as) da sormuştu da şöyle cevap almıştı: **“Kendisine soru yöneltilen, bu konuda sorandan daha bilgili değildir.”**²

Hakikat şu ki, kıyamet saatinin bilgisi yalnızca Allah'tadır. Ondan başkası onu bilmez: **“Kıyamet saati hakkındaki bilgi yalnız Allah'ın katındadır.”**³

Kalp Buğz Eder!

Ey kardeşim! Kardeşlerine sakın buğz etme. Tabiatımız gereği bazı kötü hasletler içimizde yer edebilir. Örneğin, insanlar bazen başarılı kimseleri görür ve maşaAllah demek yerine onlardaki ilme ve salih amele buğz edebilirler. Bu tür olumsuz duyguların önü kesilmediğinde, kalpte buğz ve nefret baş gösterdiğinde sonuçları tahmin edilemez. Gıybet, haset, iftira gibi birçok kötü niyetli davranış hem kalbimizi hem de amellerimizi kirletebilir.

¹ (Buhari ve Müslim)

² (Buhari)

³ [31/Lokman 34]

Mesela, Yahudilerin Rasulullah (sav)'i nasıl çekemediklerini ve sonunda kendilerine indirilen vahyi bile inkâr ettiklerini düşünelim. "Onlar: **'Allah, beşere hiçbir şey indirmemiştir' demekle Allah'ı, kadrinin hakkını vererek takdir edemediler.**"⁴

Bu, insanın içindeki olumsuz duyguların nereye varabileceğini gösteren bir örnektir. Kalbimizi temiz tutmak ve olumsuz hisleri kontrol altında tutmak önemlidir. Kalbimizin ıslahı için dua etmeli ve gayret göstermeliyiz. Rabbimiz, kötülükten kaçınıp salih amel işleyen kulunu yardım edecektir. Rasulullah (sav) şöyle dua ederdi: **"Ey kalpleri halden hale çeviren Allah'ım! Kalbimi dinin üzere sabit kıl."**⁵

Amel noktasında ise gevşeklik göstermemeliyiz. Yüce Allah amel edenin amelini bereketlendirecektir: **"O bana bir karış yaklaşırsa ben ona bir zira yaklaşırım, o bana bir zira yaklaşırsa ben ona bir kulaç yaklaşırım. O bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak giderim."**⁶

Allah İçin Sev, Allah İçin Buğz Et!

Fıtratını bozmamış bir insanda olması gereken iman ve iman ehlini sevmek; küfür ve şirk ehline buğz etmek, sevmemektir. Bunun aksine sevmeye lâyık olmayan insanlara muhabbet besleyip, iman ehli Müslümanlara buğz etmek de kişiyi bedbaht eder. Bu sebeple insan, kimlere muhabbet beslediğine ve kimlerden nefret ettiğine son derece dikkat etmelidir. Mesela Yahudiler vahiy meleğine de buğz ettiler. Yüce Allah onları kafırlıkla vasıflandırdı: **"Her kim Allah'a, meleklerine, elçilerine, Cibril'e ve Mikail'e düşman ise, artık şüphesiz Allah da kafırların düşmanıdır."**⁷

Bu hayatta her şey zıddı ile bilinir. Muhabbetin zıddı da nefrettir. Allah'ın sevmeklerinden nefret etmek, Allah'ı sevmenin gerçek ölçüsüdür. İşte bu sebeple imanı ve iman ehli kardeşlerimizi bütün hatalarına rağmen sevmemiz gerekmektedir. Küfür ve küfür ehline de bütün iyiliklerine rağmen buğz etmek imanın bir gereğidir. Bu husus hemen Kur'an'ın başında/ilk sayfasında bile geçmektedir: **"Bizi doğru yola ilet; kendilerine nimet verdiklerinin yoluna, gazaba uğrayanların ve sapmışlarınkine değil."**⁸

Gazaba uğrayanlar Yahudiler, sapanlar ise Hristiyanlardır. Peki kendilerine nimet verilenler kimlerdir?

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ
وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا

"Kim Allah'a ve Resul'e itaat ederse, işte onlar Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberler, siddıklar/doğrular (ve doğrulayanlar), şehidler ve salihlerle beraberdir. Ne iyi arkadaşlar onlar."⁹

Peygamberlerle, siddıklarla ve şehidlerle birlikte olmak isteyen, öncelikle onları sevmelidir ki ahirette onlarla bir araya gelebilsin. Başka bir deyişle, ahirette nebilerle, siddıklarla ve şehidlerle bir arada olacak olanlar, dünyadayken onları seven ve izlerinden gidenlerdir. İşte müminlerin vasıfları böyledir. Onlar; bireysel, ailevi, toplumsal ve siyasi her alanda, her daim Allah'a danışarak yaşarlar. Allah'ın çektiği yere giderler, boyunlarındaki kulluk ipinin ucu Allah'ın elindedir. Çünkü O'na iman eder ve O'na güvenirler. Kalpleri hakka bağlı, batıldan ise uzaktır. Amelleri kusurlu olsa da, büyük gün için azimle çabalarlar. Salih kişilere hased etmeden, onları örnek alıp muhabbet beslerler. Onlar ki çağrıya sessiz kalmazlar:

⁴ [6/En'âm 91]

⁵ [Tirmizi]

⁶ [Buhari ve Müslim]

⁷ [2/Bakara 98]

⁸ [1/Fatiha 6-7]

⁹ [4/Nisâ 69]

“Ey iman edenler, size hayat verecek şeylere sizi çağırdığı zaman, Allah'a ve Resulü'ne icabet edin.”¹⁰

Evet, Kur'an ve sünnet hayattır, hayatta kalmaktır. Kur'an ve sünnete uzak olan kalpler ise ölen veya ölüme giden kalplerdir. Tıpkı meyve veren bir ağacın yakılmayıp, bahçıvan tarafından özenle bakılması; meyve vermeyen kuruyan ağacın ise yakılmaya müsait olması gibi. Böylesi bir akıbetten Allah'a sığınırız.

Bu Dünyada da Ahirette de Seven Sevdiğiyle Birlikte Olacaktır!

Hadis, müminleri hem Allah rızası doğrultusunda yaşamaya hem de Allah rızası dairesinde yaşayanları sevmeye davet etmektedir. Ve bu öyle bir manidar nasihattir ki, kötü anlamda da böyledir. Kötü dostlar, kötü liderler, ahlâksız dernekler, şirkin yuvası tarikatlar, egemenlik taslayan müstekbirler, faizli bankalar... Bir kimse neyi seviyor ve kiminle birlikte oluyorsa bu dünyada da ahirette de onunla birlikte olacaktır. Hadisin sonu ise şöyle bitmektedir: Enes (ra) şöyle demiştir: "Müslüman olduğumuz günden beri bu habere sevindiğimiz kadar hiç sevinmemiştik. Çünkü biz de Allah'ı ve O'nun Resulünü seviyoruz. Bu yüzden, kıyamet gününde sevdiklerimizle beraber olmayı umuyoruz."

“[Ahirette] Her insan grubunu imamlarıyla (bağlı oldukları ve peşine takıldıkları lider takımı, hocaları, evliyalı, üstatları ve tağutlarıyla) çağıracağımız (hesap) günü, artık kimin kitabı (amel tutanağı) sağ eline verilirse, onlar kitaplarını okuyacaklar ve zerre kadar haksızlığa uğratılmayacaklardır... (Ama hainler, nankörler ve kâfirler ise pişman ve perişan olacaklardır.)”¹¹

O halde zorlu bir hesabı hafifletme adına öncelikle Kur'an ve sünnet ile birlikte olup, doğrularla ve gayretli kardeşlerle birlikte olmalıyız. Tembellik en büyük düşmanımız olmalı. Çünkü nice hakkı bilen kimse sırf bu tembelliği, ağırdan alması sebebiyle hayırlardan mahrum kalıyor. Ama bizler programlı olursak, günlük programlı derslerimiz olursa yahut hedeflerimiz olursa bu zararı telafi edebiliriz.

Laiklerin, demokratların, partilerin ve şirk içindeki tarikatların ve benzeri her bir kurumun, Kur'an ve sünnetten uzak yapılanmaların hepsinden uzak durmak dinimizin selameti için gereklidir. Çünkü onlar dini referans almazlar. Bir kanun çıkaracakları zaman Allah'a ve Resulüne sormazlar. Yani Kur'an ve sünnete danışmazlar. Bu yüz çevirme küfrüdür. Allah'ı ve Resulünü seven birisi böylesi kimselerden uzak durur. Rabbimiz bize şöyle nasihat eder:

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُتِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ

“Sizin dostunuz (veliniz), ancak Allah, O'nun elçisi, rükû ediciler olarak namaz kılan ve zekâtı veren müminlerdir.”¹²

O müminlerin dostları Allah Teâlâ, O'nun Rasulü (sav) ve huşû içinde namazını kılan, zekâtını veren ve Allah'ın emir ve yasaklarına ihlâsla boyun eğen müminlerdir. Bunların dostluğu, başkasını dost edinmeye ihtiyaç bırakmayacak derecede güzel, önemli ve üstündür. Bu şekilde muhabbet ve kardeşlik hisleri içinde Allah, Rasulü ve birbirleriyle dost olan mü'minler, Allah'ın taraftarlarıdır.

¹⁰ (8/Enfâl 24)

¹¹ (17/İsrâ 71)

¹² (5/Maide 55)

Allah'ın dostluğu, O'nun düşmanlarına düşman olmak demektir. Nitekim İbrâhim'in (as) kavminin taptığı putları kastederek: **"O putlar benim düşmanımdır. Ancak âlemlerin Rabbi olan Allah dostumdur"**¹³ demiştir. Laiklik, demokrasi, parlamento, müşriklerin bayramları da zamanımızın putlarıdır. Mü'minler bunlara düşman olmak, uzak durmak zorundadır.

Bu konuda İbrahim (as) ve beraberindekilerin güzel bir örnekliliği mevcuttur: **"İbrahim'de ve onunla birlikte bulunanlarda sizin için güzel bir örnek vardır. Hani onlar kavimlerine, "Biz sizden ve Allah'ı bırakıp taptıklarınızdan uzağız. Sizi tanımıyoruz. Siz bir tek Allah'a inanıncaya kadar, sizinle bizim aramızda sürekli bir düşmanlık ve nefret belirmiştir" demişlerdi."**¹⁴

Tarih boyunca birçok toplum, Allah'ın sunduğu hayat yerine kendi arzularına göre yaşamayı tercih etmiştir. Siyasetten dini inançlara, yaşam tarzlarından hukuka, eğitimden ticarete kadar her alanda, bu tercihlerini heva ve heveslerine göre şekillendirmişlerdir. Ancak Rabbimiz, bizi bu tür arzulardan sakınmamız konusunda uyarır: **"Sonra seni bu emirden bir şeriat üzerine kıldı; öyleyse sen ona uy ve bilmeyenlerin heva (istek ve tutku)larına uyma."**¹⁵

İşte Rabbimiz, kullarının vahiy kaynaklı yaşamasını ve safların ayrılmasını istemektedir. Mü'minler küfür ve şirkten teberri edecekler, onlardan uzak duracaklar ki diğer Müslümanlara ve kendilerinden sonra gelen nesile örnek olabilsinler; Allah'a layık şekilde kulluk yapabilsinler.

Müminleri dost edinmek ise onlarla din kardeşi olmaktır. Bu hususta Allah Tealâ: **"Bütün mü'minler kardeştir"**¹⁶ buyurur. Efendimiz de (sav): **"Sizden biriniz kendisi için istediğini din kardeşi için de istemedikçe gerçekten iman etmiş olmaz"** ihtarında bulunur.¹⁷

Kardeşliği zedeleyecek, ayrılık getirecek her tür amelden, sözden uzak durmak gerekir. Rabbimiz şöyle buyurur; **"Kendilerine açık deliller geldikten sonra ayrılığa düşüp ihtilaf edenler gibi olmayın! İşte bunlar için büyük bir azap vardır."**¹⁸

Aramızdaki Sevgiyi Nasıl Artırırız?

- Selamı yayın
- Seven sevdiğini söylesin
- Seven sevdiğini ziyaret etsin
- Hediyeleşin
- Hak ile meşgul olun
- Hüsnü zan şiarınız olsun
- Ne olursa olsun sevin

Selamı kesmek, görmezlikten gelmek, biriyle karşılaşınca somurtmak nasıl ki kalbi katılaştırırsa, selam vermek, ziyaret etmek, gülümsemek ve hâl hatır sormak da kalpleri yumuşatacaktır. Efendimiz (sav) şöyle buyurur:

"Ben size yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şeyi haber vereyim mi? Aranızda selâmı yayınız."¹⁹

¹³ (26/Şu'arâ 77)

¹⁴ (60/Mümtetine 4)

¹⁵ (45/Câsiye 18)

¹⁶ (49/Hucurât 10)

¹⁷ (Buhari ve Müslim)

¹⁸ (3/Âl-i İmrân 105)

¹⁹ (Müslim)

Selamın manası çok güzeldir; “Ey kardeşim! Benden sana zarar gelmez. Barış, huzur ve esenliğin sizin üzerinizde olmasını yüce Allah’tan niyaz ederim” demektir. O halde kardeşlerimize selam vermek için çarşı pazarlara çıkalım. “Bu sebeple Abdullah b. Ömer sadece selâm vermek üzere çarşıya çıkar ve karşılaştığı bütün müslümanlara selâm verirdi.”²⁰

Hatta selam vermek için fırsat kolla: **“Sizden biriniz din kardeşine rastladığında ona selâm versin. Eğer ikisinin arasına ağaç, duvar ve taş girer de tekrar karşılaşırlarsa, tekrar selâm versin.”**²¹

Sevdiğimiz insanları kalbimizde saklıyoruz! ‘Aman kimse bilmesin’ diyerek, belki utanarak farklı duygular içinde olabiliyoruz. Ama Rasûlullah’ın (sav) sözlerine kulak vermeliyiz:

Enes İbni Mâlik (ra) şöyle dedi: Peygamber’in (sav) huzurunda bir adam vardı. Bir başka şahıs ona uğrayıp geçti. (Arkasından, Peygamber’in huzurundaki kimse): Ey Allah’ın Resûlü! Ben bu kişiyi gerçekten seviyorum, dedi. Peygamber (sav): **“Peki, sevdiğini ona bildirdin mi?”** buyurdu. Adam: Hayır, dedi. Peygamber: **“Ona bildir”** buyurdu. Adam derhal kalkıp o şahsın arkasından yetişti ve: ‘Ben seni Allah için seviyorum’ dedi. O da: ‘Beni kendisi için sevdiğin Allah da seni sevsin’ karşılığını verdi.²²

Selam vermek, yüze gülmek, hâl hatır sormak salih amellerdendir. Bunların yanına ziyaretleşmeyi de katalım. Ey kardeşlerim! Bir kardeşinizin ziyaretine gittiğiniz zaman alacağınız ecir biliyor musunuz? Malum, ecir bilmeyen küçücük sıkıntılara bile katlanamaz ama mukafatı bilen, nice yüzlerce kilometreyi aşmaya azmeder. Nebi (sav) şöyle buyurdular:

Adamın biri, bir başka köydeki (din) kardeşini ziyaret etmek için yola çıktı. Allah Teâlâ, adamı gözetlemek için onun yolu üzerinde bir meleği görevlendirdi. Adam meleğin yanına gelince, melek:

“Nereye gidiyorsun?” dedi. Adam,

“Şu (ileriki) köyde bir din kardeşim var, onu ziyarete gidiyorum” cevabını verdi. Melek:

“O adamdan elde etmek istediğin bir menfaatin mi var?” dedi. Adam:

“Yok hayır, ben onu sırf Allah rızası için severim, onun için ziyaretine gidiyorum” dedi. Bunun üzerine melek:

“Sen onu nasıl seviyorsan Allah da seni öylece seviyor. Ben, bu müjdeyi vermek için Allah Teâlâ’nın sana gönderdiği elçisiyim” dedi.”²³

Sevginin karşılığı ancak sevgidir. Allah için sevmek, dostları Allah için ziyaret etmek büyük fazilettir. **“Hediyeleşin ki aranızdaki sevgi artsın”**²⁴ nasihatini de yerine getirdiğimizde nasıl bir sonucun olacağını hayal edin. Veleve ki en kötü bir şekilde ayrıldığınız kardeşiniz olsun ve şu sayılan tavsiyeleri yerine getirin. Hem kendinizin hem de kardeşinizin kalbi yumuşamaz mı? Rabbim gereksiz gururlardan hepimizi korusun ve razı olduğu amelleri kolaylaştırsın. Çünkü bu basitmiş gibi görünen amelleri yapan azdır. Gurur yapan hatta ölene dek konuşmamaya niyet eden çoktur. Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı olur da ‘iman kardeşliğini’ paylaştığın insanların hatırı olmaz mı!?

²⁰ (Muvatta)

²¹ (Ebu Davud)

²² (Ebu Davud)

²³ (Müslim)

²⁴ (Muvatta)

Öte yandan, biz Müslümanlar olarak Rabbimizin kitabına ve elçisinin sünnetine ilgi göstermezsek, yani hak ile meşgul olmazsak, boş ve anlamsız pek çok işe dalma riskiyle karşı karşıya kalırız. İnsan doğası gereği boş duramaz. Çevremizdeki insanların hatalarını ve gıybetlerini duyduğumuzda, onlara karşı ister istemez bir soğukluk hissederiz; bu da kardeşlik bağlarımıza zarar verir. Günümüzde insanlar sıklıkla boş vakit geçirdikleri için dedikodu yapma eğilimindeler ve tartışmalar için bolca zaman bulabiliyorlar. Bu durumdan kurtulmanın en etkili yolu, vaktimizi hayırlı işlerle değerlendirmektir.

Bir kardeşten duyacağımız olumsuz şeyler olduğunda ise mümkün mertebe duyulan şeyi hayra yormalıyız. 'Bana selam vermedi' diyen birine 'belki seni görmemiştir' diyelim; 'benim ziyaretime gelmiyor' diyen birine 'derdi çoktur, unutmuştur, sen ona git' diyelim... Yani Müslümanlara müsamaha gösterelim. Bir mesele apaçık olmadığı sürece hüsnü zannımızı bozmayalım. Bu bize Allah'ın bir emridir:

“Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının; çünkü bazı zanlar günahtır.”²⁵

Oldu ki, bir Müslümanın ciddi bir yanlış ile karşılaştınız. Bu durumda ise hemen onu silip atamazsınız. Günahına buğz edebilir ama imanı ölçüsünde yine de onu sevmelisiniz. Onun ıslahı için nasihat etmeli, belki tavır almalı yahut zulmüne engel olmalısınız. Bunların hepsi yine sevginin birer tezahürüdür.

Son olarak bunların hiçbirini yapamam/yapamıyorum diyen kimseye tavsiyemiz ise; Rasûlullah (sav) buyurdu ki:

“İnsanlara zarar vermezsin. Zira bu da kendi kendine iyilik etmen demektir.”²⁶

Rabbim bizlere Kendisini sevmeyi ve O'nun sevdiklerini sevmeyi nasip etsin. Yine O'nun sevmediğini sevdirmesin, düşmanlarıyla düşman eylesin. Allahumme âmin.

²⁵ (49/Hucurât 12)

²⁶ (Buhari ve Müslim)

Takva

Cuma Namazının Fazileti ve Ahkamı

Tercüme: Salih Bağırhan

Allah (cc) yaratmış olduğu kullarını birbirleri arasından kimisini üstün kılmış, derecelerini yüceltmıştır. **"Rabbin, dilediğini yaratır ve seçer."**¹ Bazı günleri ve ayları diğer günlerden ve aylardan; Cuma gününü haftanın diğer günlerinden, kurban/nahr gününü yılın diğer günlerinden, kadir gecesini diğer gecelerden daha faziletli kılmıştır. Allah (cc) İslam ümmetine Cuma gününü seçmiştir. Nitekim Allah Rasulü (sav) şöyle buyurmaktadır;

"Allah (cc) bizden öncekileri cumayı bulma işinde şaşırttı. Bu sebeple cumartesi Yahudilerin, pazar günü de Hristiyanların oldu. Allah (cc) bizi yarattı ve bizlere cuma gününü bulma hususunda hidayet nasib etti: Cumayı da, cumartesiye de, pazarı da (ibadet günleri) kıldı. Onlar kıyamet günü de bize tabidirler. Biz, dünya ehli arasında sonuncuyuz fakat kıyamet günü birinciler olacağız ve bütün mahlukattan önce hesapları görülüp bitirilecekler olacağız."²

Başka bir hadiste şöyle demektedir;

"Biz sondakileriz ve biz öne geçenleriz. Şu kadarı var ki onlara bizden önce kitap verildi, bize de onlardan sonra. Bugün (Cuma) onların hakkında ihtilafa düştükleri gündür. Allah bize o günü gösterdi. İnsanlar bugün itibarıyla bize tabidirler. Yahudilerin günü yarındır (Cumartesi), Hristiyanların günü ertesi gündür. (Pazar)"³

Cuma günü Müslümanların haftalık bayramıdır ki günlerin efendisi ve Allah katında en faziletli gündür. Üzerine güneş doğan en hayırlı gündür. Allah (cc) Buruc süresinde Cuma gününe yemin etmiştir. Allah (cc) Kur'an'da bir şeylere yemin etmesi o şeylerin büyüklüğünü ifade eder.

Nitekim ayette **"Şahid olana (görene) ve şahit olunana (görülene)."**⁴ buyrulmaktadır. Tirmizi'de geçen bir hadiste mev'ud; kıyamet günü, meşhud; arefe günü, şahid gün ise Cuma günüdür.

Cuma gününün faziletlerinden birisi de o günün gecesinde ya da gündüzünde vefat eden (mü'min) kimseyi Allah (cc)'ın kabir fitnesinden korumasıdır. Cuma günü vefat eden kimsenin güzel ölümle öldüğünün alametlerindendir. Allah Rasulü (sav) şöyle buyurmaktadır;

"Cuma gündüz ya da Cuma gecesi ölen Müslümanı muhakkak ki, Allah kabir fitnesinden korur."⁵

Cuma günü müslümanların bayramı olduğundan dolayı o günde oruç tutmak caiz değildir. Sebebi ise bayram olması hasebiyle o gün yapılacak ibadetler hakkıyla yerine gelsin. Ancak sürekli bir şekilde bir gün oruç tutup bir gün tutmayan kimse oruç günü Cuma gününe denk geldiyse yada arefe günü ve aşura günü Cuma günlerine denk geldiyse o günde oruç tutmakta bir beis yoktur.⁶ Hadislerde Cuma gününden bir gün önce yada bir gün sonra oruca niyetlenmeyip sadece o günü oruç tutmakla alakalı yasaklar gelmiştir. Allah Rasulü (sav) şöyle buyurmaktadır:

"Geceler arasında sadece cuma gecesini ibadete tahsis etmeyin; yine günler arasında oruç tutmak için sadece cuma gününü tahsis etmeyin. Ancak sizden biri âdeti olan bir orucu tutuyorsa bu müstesnadır."⁷

¹ [28/Kasas 68]

² [Müslim]

³ [Buhari, Müslim]

⁴ [85/Buruc 3]

⁵ [Tirmizi]

⁶ [İbn Kudame "el-Muğni"]

⁷ [Buhari, Müslim]

“Sizden hiç kimse cuma günü oruç tutmasın. Ancak bir gün önceden veya sonradan oruç tutuyorsa, bu takdirde cuma günü de oruç tutabilir.”⁸

Cuma namazı İslam'da en faziletli namazdır. Cuma namazının farziyeti, bilinmesi zaruri konulardan bir tanesidir. Allah (cc) şöyle buyurmaktadır;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

“Ey iman edenler! Cuma Günü namaz için (ezan okunup) çağrıda bulunulduğunda, Allah'ı zikretmeye (namaza) koşun ve alışverişi bırakın. Şayet bilerseniz bu, sizin için en hayırlı olandır.”⁹

Cuma namazı müslüman olup buluğ çağına giren akıllı (deli olmayan), hürriyet sahibi, hasta olmayan, mukim (seferi olmayan) erkeklere farzı ayındır. Cuma namazı kadınlara, hastalara, seferi olanlara, çocuklara ve kölelere farz değildir. Kendisinde mazur sebeplerden biri olup Cuma namazının farz olmadığı kimseler kıldıkları takdirde namazları sahih olur. Ayrıca bu kimselerin sadece öğlen namazını kılmaları yeterlidir, Cuma namazının farziyeti onlardan düşmüştür. Cuma namazı yedi yaşına girmiş çocuklara (erkeklere) kılmaları emredilir. 10 yaşına girdikleri halde kılmayanlara şeriatın belirlediği ölçüde dövülür/vurulur. Allah Rasulü (sav) şöyle buyurmaktadır:

“Çocuklarınız yedi yaşlarında iken namaz kılmalarını emredin, onlar on yaşlarına basınca da namaz için vurun, erkek-kız yataklarını da ayırın.”¹⁰

Cuma ezanını duyan bir kimse ezanı tekrarlar. Mazur değilse namaza gitmemesi caiz değildir. Mazereti olan kimselerin Cuma namazına gitmemesi mübahtır. Cuma namazın farziyeti bu kimselerden düşer. Sadece öğle namazını eda ederler. Mazur olacak sebeplerden biri de kişiyi canını, malını, ehlini ziyan edecek şiddetli yağmuru yağıması, havanın çok soğuk olması vs. Cuma namazını mazereti olmadığı halde kılmayan kimse büyük günah işlemiştir. Terk eden kimseye büyük tehditler söz konusudur. O da gafletin olması ve kalbin mühürlenmesi. –Allah korusun– Allah Rasulü (sav) şöyle buyurmaktadır:

“Bazı kimseler cuma namazlarını terk etmekten ya vazgeçerler veya Allah Teâlâ onların kalplerini mühürler de gafillerden olurlar.”¹¹

“Her kim önemsemediği için üç Cumayı terk ederse Allah onun kalbini mühürler.”¹²

İmam İbn Abdilber (rh) şöyle der: “Kalbin mühürlenmesi büyük bir tehittir. Kalbi damgalanan ve mühürlenene kimse iyiliği ve kötülüğü bilemez.”¹³

Ve şöyle der: “Âlimler özürsüz cumaya 3 kere gitmeyen kimselerin fasık olacağı ve şahitliklerinin düşürüleceği hususunda icma etmişlerdir.”¹⁴

Cuma ezanını duyan kimsenin zaruret haricinde yolculuk yapması, namazı meşgul edecek işlerle uğraşması, oyun oynaması, ticaret yapması caiz değildir. Allah (cc) Cuma namazının kılınması için koşulmasını emretmektedir. Nitekim şöyle buyurmaktadır:

⁸ (Müslim)

⁹ (62/Cuma 9)

¹⁰ (Ebu Davud)

¹¹ (Müslim)

¹² (Ebu Davud)

¹³ (El-İzhizkar 2/55)

¹⁴ (El-İzhizkar 2/56)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ
اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

“Ey iman edenler! Cuma Günü namaz için (ezan okunup) çağrıda bulunulduğunda, Allah'ı zikretmeye (namaza) koşun ve alışverişi bırakın. Şayet bilerseniz bu, sizin için en hayırlı olanıdır.”¹⁵

Cuma namazını meşru sebeplerden dolayı kılamayan kimseler dört rekat ögle namazı olarak kaza ederler. Herhangi bir günah söz konusu olmaz. Sebepsiz yere Cuma namazını kılmayan kimseler büyük günah işlemiş olurlar. Beş vakit namaza ve Cuma namazına önem gösterenlerin sevap bakımından fazileti çok büyüktür. Bu namazlar günahların bağışlanmasına birer sebeptir. Allah Rasulü (sav) şöyle buyurmaktadır:

“Büyük günahlardan kaçınıldığı sürece, beş vakit namaz ile iki cuma ve iki ramazan, aralarında geçen günahlara kefarete olur.”¹⁶

Hadiste geçen kefarete küçük günahlardır. Büyük günahların kefareti tevbe ve Allah'ın rahmeti ile mümkün olur. Cuma günü insanların toplandığı gündür ve o gün insanlığın ebedi dönüş yurdu olan ahiret hayatında beraber haşır olacağı o günü hatırlatır.

Nebi (as) Cuma gününe önem verirdi. Başka günlerde yapmadığı sadece o güne özel bazı ibadetler yapardı. İnsan ve secde sürelerini o günün sabah namazının ardından okumak, gusül abdesti almak, en güzel elbiseler giymek, koku sürünmek, mescide giderken tekbirde bulunmak, nafile namaz kılmak, imam minbere çıkacağı zamana kadar zikretmek, Kur'an okumak, o günün gecesinde yahut gündüzünde Kehf süresini okumak, duaların makbul edileceği zamanı aramak –ki kul Rabbinden ne isterse onu verir–, Nebi'ye (as) salat ve selam okumak ve bunların dışında sünnette var olan hususları yerine getirmek

O günde gusül abdesti almak cumhura göre şu hadisten dolayı sünneti müekkededir. Allah Rasulü (sav) şöyle buyurmaktadır: **“Her kim cuma günü abdest alırsa ne iyi eder; hele boy abdesti alırsa, o daha iyidir.”¹⁷**

Zahirilere göre, İmam Ahmed'den gelen bir rivayete göre ve bazı alimlere göre gusül abdesti almak şu hadisten dolayı vaciptir. Allah Rasulü (sav) şöyle buyurmaktadır:

“Her bâliğ olan kimseye cuma günü boy abdesti almak gereklidir.”¹⁸

Şeyhu'l-İslam İbn Teymiyye, âlimlerin arasını bularak şu görüşü benimsemiştir: “Cuma günü başkalarına eziyet verecek şekilde vücudu terli, kokan kimseye gusül vaciptir. Aksi takdirde müstahaptır.”¹⁹ Bu, kuvvetli bir görüştür.

Cuma günü için alınacak gusül abdestinin zamanı sabah namazından sonra başlar. Sünnete göre bu vaktin öncesinden alınmaz. En faziletli zaman ise Cuma namazına çıkılacağı zaman alınmasıdır. Cuma namazı ve cenabet için bir niyetle gusledilmesi yeterlidir. Kendisine Cuma namazı farz olmayanlara (mazeretli) erkek-kadın olsun namaz farz değildir. Namaz için guslün gerekli olması cumaya gelecek kişilere kötü kokarak eziyet verilmemesinden dolayıdır.

Cumanın sünnetlerinden ve adaplarından birisi de kişinin, kişisel temizliğini yapması, saçını yağlaması, misvak kullanması, güzel kokular sürünmesi, hutbede imamı dinleyip başka şeylerle meşgul olmamasıdır. Allah Rasulü (sav) şöyle buyurmaktadır:

¹⁷ (Ebu Davud)

¹⁸ (Buhari, Müslim)

¹⁹ (el-İhtiyaratu'l-Fıkhiyye 17)

¹⁵ (62/Cuma 9)

¹⁶ (Müslim)

"Bir kimse cuma günü boy abdesti alarak elinden geldiğince temizlenir, saçını sakalını yağlayıp tarar veya evindeki güzel kokudan süründükten sonra câmiye gider, fakat orada yan yana oturan iki kim-senin arasını açmaz, sonra Allah Teâlâ'nın kendisine takdir ettiği kadar namaz kılar, daha sonra sesini çıkarmadan imamı din-lerse, o cumadan öteki cumaya kadar olan günahları bağışlanır."²⁰

Müstehap amellerden bir tanesi de namaza giderken bir özü yoksa yürüyerek gitmesidir. Çünkü her adımı her yıl tutulan orucun ve namazın ecirine yazılır. Allah Rasülü (sav) şöyle buyurmaktadır: **"Kim Cuma günü (elbiselerini) yıkarsa ve yıkandırsa, sonra acele edip evden erken çıkarsa, yürürse ve herhangi bir bineğe binmezse ve imama yaklaşırsa, onu dinlerse ve konuşmazsa, boş sözleri söylemezse evinden camiye kadar attığı her adım için bir yıllık namazın ve orucun sevabını kazanır."**²¹

Mescidin içerisinde imama yakın bir yerde durmak müstehaptır. İmama yakın olmak demek birinci safta olmak demektir ki ecir büyüktür. Allah Rasülü (sav) şöyle buyurmaktadır: **"Erkeklerin en çok sevap kazanacağı saf ilk saf, en az sevap kazanacakları saf son saftır. Kadınların en çok sevap kazanacağı saf son saf, en az sevap kazanacakları saf ise ön saftır."**²²

Cuma namazından sonra iki rekât ya da dört rekât namaz kılmak şu hadisten dolayı müstehaptır. **"Biriniz cumanın farzını kılınca, ardından dört rekât namaz daha kılsın."**²³ Başka bir rivayette ise İbn-i Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Rasu-lullah (sav) **"Cumanın farzından sonra evine gitmedikçe namaz kılmazdı. Sonra evinde iki rekât namaz kıları."**²⁴

İki hadisi âlimler şu şekilde cem etmişlerdir: "Eğer mescitte kılınacaksa dört rekât, evde kılınacaksa iki rekât kılınması evlâdır." Bu görüşü İbn Teymiyye (rh) ve öğrenci İbn Kayyim (rh) seçmiştir.

Âlimler ayrıca Cuma günü duaların icabet edileceği zamanı hususunda ihtilaf etmişlerdir. Bu görüşlerden tercihe şayan olanı 2 görüştür.

Birincisi; İkinci vaktinin başlamasıyla güneşin batma vakti arası.

"Cuma günü duaların kabul edileceği, beklenen saati; ikindiden sonra güneş batın-caya kadarki zaman içerisinde arayın."²⁵

İkincisi; İmamın minbere oturduğu andan namazı kıldıracağı vakit arası.

Ebu Bürde İbn-i Ebu Musa el-Eşari (ra) şöyle dedi:

"Bir gün Abdullah İbni Ömer (ra) bana: 'Cuma günü duaların kabul edildiği zaman hakkında babanın Rasulullah'tan (sav) bir hadis rivayet ettiğini duydun mu?' diye sordu. Ben de:

Evet, duydum. Babam, Rasulullah'ı (sav) şöyle buyururken işittiğini söyledi:

"O vakit, imamın minbere oturduğu andan namazın kılındığı zamana kadar olan süre içindedir."²⁷

²¹ (Ebu Davud)

²² (Müslim)

²³ (Müslim)

²⁴ (Buhari, Müslim)

²⁵ (Nesai)

²⁷ (Müslim)

Mescide doğru yaklaştığında şöyle dua edilir;

اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا، وَفِي لِسَانِي نُورًا، وَفِي بَصَرِي نُورًا، وَفِي سَمْعِي نُورًا، وَعَنْ يَمِينِي نُورًا، وَعَنْ يَسَارِي نُورًا، وَمَنْ فَوْقِي نُورًا، وَمَنْ تَحْتِي نُورًا، وَمَنْ أَمَامِي نُورًا، وَمَنْ خَلْفِي نُورًا، وَاجْعَلْ لِي فِي نَفْسِي نُورًا، وَأَعْظِمْ لِي نُورًا

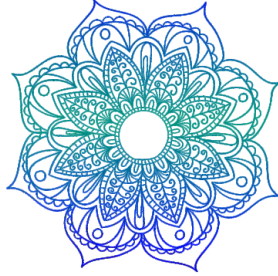
"Allah'ım, kalbimde bir nur kıl, dilimde bir nur kıl, kulağımda bir nur kıl, gözümde bir nur kıl, arkamda bir nur kıl, önümde bir nur kıl, üstümde bir nur kıl, altımda bir nur kıl, Allah'ım! Bana bir nur ver."²⁸

Mescitten çıkarken şöyle dua eder;

بِسْمِ اللَّهِ، وَالصَّلَاةُ، وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ، اللَّهُمَّ اعْصِمْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

"Allah'ın adıyla. Salat ve selam, Rasulullah'ın üzerine olsun. Ey Allah'ım! Kuşkusuz ki ben Senin lütfundan isterim. Ey Allah'ım! Beni, kovulmuş şeytandan koru!"²⁹

Velhamdulillahi Rabbil alemin...

²⁸ (Müslim)

²⁹ (Ebu Davud, İbn-i Mace)

Kâfırları Tebrik Etmek ve Taziyede Bulunmak

Hüseyin Oral

Allah'a ibadet etmek için yaşadığımız hayatın tüm günlerini yaratan, bu günler içinde seçip değer verdiği günleri tayin eden Allah (c.c) dır. Allah (c.c) ile sınır mücadelesi-ne giren insan toplulukları ibadet üzere yaşamanın gerekmediğini insanın kendi kendine dilediği yaşantıyı yaşayabileceği yanılgısı içerisinde dirler. Bu sapkın hayat biçimine saplandıkça kendilerine Allah (c.c) ve onun gönderdiği Resullerin yolundan bağımsız bir yaşam tarzı ve kendi aciz akıllarıyla uyduruk kutsallar icad ederler. Kutsallık atfettikleri kişilerin doğum veya vefat günleri başlarına gelen sevindirici veya üzücü hadiselerin seneyi devriyeleri gibi daha birçok sebeple kutladıkları ya da yas tuttıkları günleri vardır. Adına ister bayram desinler isterse de başka uyduruk isimler bulsunlar; içine düşükleri sapkınlık her halükarda yaratıcıları olan Allah'a isyan ve onun yeryüzünde uygulanmak üzere gönderdiği şeriata bir başkaldırı demektir.

İslam'a ait olmayan Yahudiler, Hristiyanlar Mecusiler ve daha birçok batıl ve muharref dinlerden günümüze kadar yaşatılmaya çalışılan kaynağı ve içeriği bakımından küfür veya haram olan, adına bayram denilen günler veya geceleri vardır. Şirk ve küfür toplumlarının içinde sıkışıp kalmış müminler dünya hayatını Allah (c.c) ye ibadet temelinde yaşamak zorunda oldukları için Allah'ı (c.c) hiçe sayanların uyduruk bayramlarına karşı vela ve bera akidesi sınırları içinde kalmak zorundadırlar. Sebebi ne olursa olsun İslam'ı yaşamayan hatta bir yaşam biçimi olarak tanımayanların küfür veya haram olan tüm adet gelenek, bayram örf ve adetlerinden kendilerini soyutlamalı şirk toplumu kendilerini isyana sürüklemek istese bile yine de bera akidesinin gereğini yerine getirmelidirler.

Kâfirlerin kendi batıl dinlerine ait olan bayramlarını tebrik etmek veya onlarla birlikte kutlamak müminin imanı ile çelişen bir durumdur. Eğer tebrik edilen Noel veya pas-kalya bayramı gibi onların batıl dinlerine ait bir bayram ise tebrik eden veya onlarla birlikte bu bayramları kutlayanlar dinden çıkarlar. Bu şekilde davrananlar kâfirlerin küfründe onlara vela göstermiş ve küfürlerinden razı olmuş demektir. Çünkü Noel bayramı demek onların Allah'a (c.c) nisbet ettikleri çocuğun dünyaya gelmesinin kutlamasını yapmaktır.

Allah (c.c) çocuk edinmemiştir bundan da münezzehtir. Noel'i kutlayanlar bu küfrü onaylamış ve Allah'a (c.c) çocuk isnat edenlere karşı bera göstermek yerine küfürlerinde onlara karşı gelmeyecek küfre girmişlerdir. Bu konuda Ramazan el buti, Yusuf el-Karadavi ve İhvan cemaatinden bazı deccallerin Hristiyanların Noel bayramlarını kutlamanın caiz olduğuna dair kavmiyetçilik adı altında verdiği fetvalar hiçbir mümini en ufak bir tereddüde düşürmemelidir. Son zamanlarda Yahudilere karşı büyük bir mücadelenin içinde olan Hamas hareketinin komutanlarının her yılbaşında Hristiyanların Noel bayramlarını kutlaması ve bu işe normal bakması da göz ardı edilemeyecek olan gerçeklerdendir. Her ne kadar mazlum pozisyonunda olsalar da zamanında ellerindeki bölgeleri küfür ve şirk yasalarıyla yönetmelerinden ve kâfirlere karşı gereken berayı uygulamamalarından dolayı müminlerin gözünde olması gerekenden başka bir yerde değildirler.

İslam akidesi üzere olmayanların sevinçlerini yaşadıkları veya üzüntülerini paylaştıkları bütün günleri hiç şüphesiz küfür kapsamında değerlendirilmez. Çocuklarının doğması veya bir musibetten kurtulmaları halinde onların sevinçlerini paylaşmak tebrik etmek dinlerine ait olmayan dünyalık hususlardandır. Böylesi günlerinde onları kutlamak konusunda ise İslam âlimleri arasında bazı ihtilaflar vardır.

İbni kayyim r.h bu konuyla ilgili olarak bir fasıl açmış ve kâfirlerin evlilik çocuk gurbetteki bir yakınına kavuşma bir musibetten kurtulma ve benzeri durumlarda sevinçlerinin paylaşılması tebrik edilmelerinin caiz olduğu konusuna yer vermiştir. İmam Ahmed'ten ise bu konuda iki rivayet vardır bir rivayette caiz olduğunu ifade ederken diğer bir rivayette caiz olmadığına hükmetmiştir.

İman etmemiş kimselerin sevinç veya hüznü içinde bulundukları günlerinde onlarla birlikte olmak sevinçlerini ve hüznelerini paylaşmak bir mümin açısından İslam'ın maslahatına göre değerlendirilir. Eğer onların tebrik edilmesi veya üzüntülü zamanlarında desteklenmesi İslam'ı kabul etmelerinde bir etki yapacak kalplerini İslam'a ısındıracak kendilerinden daha önce görülen bir iyiliğe karşılık sayılacak veya müminlere fayda getirecekse bir sakıncası olmaz. İslam'ın ve müminlerin elde edecekleri faydalar daima göz önünde bulundurulur zarar görülecek olan her türlü ilişkiden sakınılmalı faydalı olacak ilişkilerde ise geri planda kalınmamalıdır.

Kâfir toplumlar içinde yaşamak zorunda kalan müminlerin en çok karşılaştıkları sorunlardan biri de ölen yakınlarının taziye edilmesidir. Eğer kendileri ile savaş halinde bulunduğumuz kâfir kimseler ölürler veya başka bir musibete uğrarlarsa kesinlikle taziye ziyareti yapmak caiz değildir. Müminler olarak kendileriyle savaşılan kâfirlerin zaten ortadan kalkmaları için uğraşır onların başına gelecek musibetlere üzülmezler.

“De ki: Siz bizim için ancak iki iyilikten birini beklemektesiniz. Biz de, Allah'ın, ya kendi katından veya bizim elimizle size bir azap vermesini bekliyoruz. Haydi, bekleyin; şüphesiz biz de sizinle beraber beklemekteyiz.” (Tevbe, 52)

İlim ehlinden bazıları yine İslam'ın ve müminlerin elde edecekleri şeri bir fayda bulunması halinde kendileriyle savaş halinde olmadığımız kâfirlerin taziye edilmelerinin caiz olduğunu söylemişlerdir. Müminlerin özellikle bazı kâfir yakınlarının taziyelerine gittiklerinde ayrı bir itibar gördükleri varsa bile aralarındaki sürtüşmelerin unutulduğu ve kalplerinin yaşadıkları acı sebebiyle yumuşadığı bir gerçektir. Kendilerini teselli eden birinden duyacakları her türlü nasihate açık olmaktadır. Böyle bir fırsatı elde eden mümin ölümün ibret alınması gereken mesajları üzerinden doğru akideyi anlatır. Şirki Allah (c.c)'nün affetmeyeceğinden dünya hayatının geçiciliğinden tağutların peşinden sürüklenildiği zaman akibetin hayırlı olmaya- cağından ve birçok uygun konudan bahsederek İslam davetini rahatlıkla yapabilir. İslam davasının derdinde olduğunu, kin ve düşmanlık değil İslam kardeşliğinin tesis edilmesi için çabaladığını oradakilere kolaylıkla hissettirebilir. İslam'a ve İslam kardeşlerine birçok faydayı sağlayabileceği böylesi ortamlardan istifade etmek zaten müminin arayıp da bulmadığı fırsatlardandır.

İslam'a karşı savaşan müminleri her halükarda yok etmeye uğraşan Allah (c.c) ve Resul'ünün düşmanı olan kâfırlara ise taziye ve benzeri teselli ziyaretleri yapmak kesinlikle caiz değildir. Yukarıdaki ayette de belirtildiği üzere onların başına gelecek musibetleri ve Allah (c.c)'nün onları kahr-u perişan etmesini bekleyip dururken taziye etmek, onlardan yana taraf olmak, onlara vela göstermek demek olur ki bu da açık bir küfürdür.

Hastalandıkları zaman kâfırlara hasta ziyareti yapmak da aynı ölçülere tabidir. Müminleri ortadan kaldırmak için cephe almadıkları sürece hasta ziyaretleri yapılabilir.

İmam Buhari müşrik hastanın ziyareti başlığı altında şu hadise yer vermiştir:

Enes'den (r.a) rivayete göre bir Yahudi'nin oğlu Rasulullah (sav)'e hizmet ederdi bu çocuk hastalanınca Rasulullah (sav) yanına gidip onu ziyaret etti ona 'Müslüman ol' dedi çocuk da Müslüman oldu. Said bin Müseyyeb de babasından Ebu Talip ölüm hastalığında iken Rasulullah (sav) onun yanına geldi dediğini nakletmektedir.

İbni Battal dedi ki; İslam'a girme çağrısını kabul edeceğini ümit ettiği takdirde müşrik bir hastayı ziyaret etmek meşrudur. Eğer böyle bir ümidi yoksa değildir.

Görüldüğü kadarıyla bu durum maksatların değişikliğine göre farklılık arz eder. Bazı hallerde hasta müşriki ziyaret etmek bir başka maslahatı da gerçekleştirebilir.

El-Maverdi der ki. Zimmi bir hastayı ziyaret etmek caizdir. Kurbet (Allaha yakınlaştırmacı ameli) işlemek onunla birlikte söz konusu olan komşuluk yahut akrabalık gibi saygı duyulması gereken bir tür ilişkiye de bağlıdır.

Şerrinden emin olmak, İslam'a bir nefer daha kazandırmak, Mümin'lere faydalı bilgiler elde etmek veya buna benzer faydaları elde etmek maksadı güdüldüğü zaman müşrik hastaları ziyaret etmemizde Rasulullah'ın (sav) bir sünnetini de yerine getirme fırsatı vardır. Bilinçli bir mümin İslam daveti açısından elde ettiği bütün fırsatları değerlendiren kimsedir. Hayatının bütün evreleri davasına hizmetle geçer.

Allah (c.c) bütün mümin kardeşlerimize dava bilinci ihsan eylesin. ALLAHUMME AMİN

Sadaka-i Cariye

Ayşe Ebrar

Değerli Okuyucum; Rabbimizin bize nasip ettiği yuvanın en güzel meyvelerinden birisi de hayırlı ve yüzümüzü -dünya ve ahirette- güldürecek evlatlar vermesidir.

İslâm'da çocuk sahibi olma ve neslin devamını sağlama, ibadet kabul edilmiştir. Bu önemine binaen ona herhangi bir sebeple zarar verme, rahme düşmüş çocuğu düşürme, zayi etme; doğan bir çocuğu öldürme gibi kabul edilmiştir. Özellikle anne karnında şekillenmiş, uzuvları belirmiş çocuğun düşürülmesi haramdır. Çünkü Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) kadınlardan bey'at alırken "Çocuklarını her hangi bir şekilde öldürmemeleri" şartını da koşmuştur. Bu şart çok önemlidir. Çocuk, doğmadan evvel annenin tasarrufu altındadır. Ama doğduktan sonra artık anne değil baba çocuğundan sorumludur. Öyle ise "çocuklarını herhangi bir sebeple öldürmeme" şartı, rahimlerde bulunan ve henüz cenin olan çocukları öldürmeme şartıdır.

"Ey Peygamber, inanmış kadınlar sana gelip Allah'a hiç bir şeyi ortak koşmamaları, hırsızlık etmemeleri, zina etmemeleri, çocuklarını öldürmemeleri, elleri ile ayakları arasında bir iftira uydurup gelmemeleri, iyi bir işte sana karşı gelmemeleri hususunda sana bey'at ederlerse, onlardan bey'atlarını al ve onlar için Allah'tan mağfret dile..."¹

Allah katında ibadet kabul edilecek amellerde iki şeyin bulunması esas alınmıştır. O işi yaparken sadece Allah'ın rızası gözetilmesi ve Kur'an ve Sünnete göre yapılmasıdır. Şu halde yetiştirilen evlâdın Allah katında ibadet kabul edilmesi o doğacak çocuğun annesinin niyetinin Allah için olması yani; o çocuğunu Allah'ın rızasına vesile olsun diye istemesi ve evliliğe adım atmasıyla başlayarak o çocuğun doğumu, yetiştirilmesi ve sonraki diğer evrelerde Allah ve Resulünün emir ve nehiyleri doğrultusunda eğitilmesi gerekir. Zira çocuğunu Allah için doğurup yetiştirip Allah'ın rızasını aramada en güzel örneği Kur'an bizlere vermektedir.

Rabbimiz Kur'an-ı Kerîm'de, bir evlâdın daha dünyaya gözlerini açmadan, annesinin nasıl bir gönül kıvamına sahip olması gerektiği hususunda bizlere Meryem Annemizin annesini misal veriyor. Nitekim Meryem'in annesi, daha yavrusunu doğurmadan önce, Allah'a (Subhanehu ve Teâlâ) güzel bir kul olma niyet ve arzusuyla onu Beyt-i Makdis'e adamıştı. Âyet-i kerîmede bu hâdise bizlere şöyle naklediliyor:

"İmrân'ın karısı şöyle demişti: 'Rabbim! Karnımdakini azatlı bir kul olarak sırf Sana adadım. Adağımı kabul buyur. Şüphesiz (niyâzımı) hakkıyla işiten ve (niyetimi) bilen Sen'sin!'"²

Bir müddet sonra bir kız çocuğu dünyaya getirdi.

"Onu doğurunca dedi ki: 'Rabbim! Onu kız doğurdum. -Oysa Allah onun ne doğurduğunu daha iyi bilmektedir- erkek de kız gibi değildir. Ben onun adını Meryem koydum, işte ben onu ve soyunu kovulmuş şeytana karşı senin korumana bırakıyorum.'"³

Çocuk sahibi olmanın diğer iyi bir yönü de şudur ki: Çocuklara hizmet etmek ve onların rızasının peşinde koşmak İslâm nazarında ibadet sayılmıştır. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şu hadis-i şerifiyle bu durumu çok güzel bir şekilde ifade etmektedir:

"Bir kimsenin harcadığı en faziletli dinar, çoluğuna çocuğuna ve Allah yolunda hayvanına harcadığı dinar, bir de yine Allah yolunda arkadaşına sarf ettiği dinardır."⁴

"Muhakkak ki çoluk çocuğuna harcadığın bir şey sadakadır."⁵

¹ (3/ Âl-i İmrân, 35)

² (3/ Âl-i İmrân, 36)

³ (Müslim, Zekât, 38)

⁴ (Müslim, Vasiyyet, 8)

⁵ (60/ Mümtehiine, 12)

İnsan öldükten sonra geride bıraktığı salih çocuklarının iyi amellerinden de faydalanır. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) bir hadis-i şerifte, insanın neden bir evlat sahibi olmak istemesi gerektiğini açıklayarak şöyle buyurmaktadır:

**“İnsanoğlu öldüğü zaman bütün amel-
lerinin sevabı da sona erer. Şu üç şey bun-
dan müstesnadır: Sadaka-i câriye, istifade
edilen ilim, kendisine dua eden hayırlı
evlat.”⁶**

Müminin vefat ettikten sonra arkasında amel defterini açık bırakacak üç şeyden biri olan salih evlat bırakması ölümden sonra da İslam'a ve insanlığa bir yatırımdır. Böylece insan ardında İslam davasını omuzlayacak bir neslin varlığıyla vicdanı rahat eder. Çocuk yetiştirmek bir ibadet bilinciyle yapılırsa Allah'ın (Subahnehu ve Teâlâ) razı olacağı toplumlar oluşur. Nesil yetiştirmek, İslam ahlakı ve bilinci vermek her ebeveynin ilk şiarı ve hedefi olmalıdır.

Nitekim Zekeriya (aleyhisselam) bir evlat için Rabbine dua ederken şöyle seslenmişti:

“Hani o, Rabbine gizlice seslenmişti. Demişti ki: 'Rabbim! Kemiklerim zayıfladı, saçlarım bembeyaz oldu. Sana dua etmem nedeniyle hiç mutsuz/bedbaht olmadım. (Her ne zaman dua ettiysem icabet ettin.) Şüphesiz ki ben, arkamda bırakacağım akrabalarım için korkuyorum. Hem eşim de kısır bir kadındır. Bana katından bir 'veli' (nübüvvet vâris olacak bir evlat) ihsan et. Benim ve Yakup ailesinin (geride bıraktığı ilim ve hikmete) mirasçı olur. Rabbim! Onu razı olduklarından eyle.”⁷

Ayetlerden de anlaşıldığı üzere Zekeriya (aleyhisselam) soyunun devam etmesi için değil, kendisine yaşlılıkta bakması için değil, bir dünya metâsı olsun diye değil, sadece ardından tevhid davasını sürdürecektir bir şahsiyet olması için bu evladı istiyordu.

Bir işe niyet edip onu planlarken ve amacı sadece dünya olmayıp ebedi hayatı göz önünde bulunduran bir Müslüman, çocuk doğurup büyütmeyi, sadece yaşadıkları ülkenin aile politikalarına, ekonomik menfaatlerine göre değil bilakis Allah'ın rızasını kazanmaya vesile olacak bir amel ve öldükten sonra da arkası kesilmeyen sadaka-ı cariye olarak görmesi gerekir. Bu sebeple bir çocuk doğurmak kelimesini jinekologların yardımıyla rahimden çocuğu çıkarmak olarak anlamak yerine şeytanın bütün tasallutlarına karşı Allaha kul, anne-baba için dünya ve ahirette Allah'ın en güzel nimetine ulaşmak ve yeryüzünde Allah'a kulluk eden bir insanın yetişmesine vesile olmak gözüyle bakılmalıdır. Şu halde biz Müslümanlar da bunu anlamamız gerekir ve bu meseleye Allah'ın rızasına ulaştıran en büyük salih amellerden biri ve ahiret azığı olarak bakmamız gerekir.

Bir çocuk doğurmak, o çocuğun doğmasına, dünyaya gelmesine, dünyada mümin olarak hayatta kalmasına, Allah'ın şeriatına karşı kendisini feda etmeye hazır muvahhid, her türlü tağuti sistemi reddeden sadece Kur'an'a göre bir hayat yaşamayı amaç edinen bir çocuk yetiştirmeye vesile olan anne, Allah Resulünün şu sözüne mazhar olmaktadır: **“Cennet annelerin ayakları altındadır.”⁸**

⁶ (Müslim, Vasiyyet 14; Tirmizî, Ahkâm 36; Nesâî, Vasâyâ 8)

⁷ (19/Meryem, 3-6)

⁸ (Nesâî, Cihad, 6)

O çocuğun helalinden rızkını temin edip dinini öğretmek için çalışan baba da ileride o çocuğunun yaptığı bütün salih amellerinden faydalanacaktır. Salih evlat yetiştirirken uğruna harcadığı malı, vakti, emeği sürekli akan bir nehir gibi ona sadaka olacaktır. Bu çocuğun hayır yolunda yetiştirirken sadece anne-baba ile kalmayıp nine-dede ve diğer yakınları da onun için harcamış oldukları emeklerin karşılığı Allah katında fazlası ile alacaktır. İşte bu sebepten dolayı bir nesil yetiştirirken hiç kimse “aman sen de” dememeli o neslin yetişmesi için elinden gelen gayreti ortaya koymalıdır.

Çocuklarımızın eğitiminde, yetiştirmesinde yaptığımız her şeyi karşılığını cennette ve Allah'tan almak üzere yapacağız. Her fırsatta “emzirdiğim süt ve emeklerim sana haram olsun, ben bütün bu emekleri sen bana bunları yap diye mi verdim” diye kahredip verdiği emeklere pişman olan anne-babalar evlat yetiştirirken niyetleri Allah'ın rızasından çok evlatlarından göcekleri ilgi ve hizmeti ön plana çıkaranlardır. Çünkü Allah için yapılmayan her bir iş Allah için yapılan işin getirdiği hayrını ve bereketini getirmeyecektir. O çocuğun salih bir evlat olup ya da olmaması Allah'ın takdirine bağlıdır. Bize düşense o çocuğun salih evlat olması için elimizden geleni ortaya koymaktır. Biz bu çaba ve gayreti sarf ettikten sonra Allah dilerse bizi Nuh (aleyhisselam) gibi müşrik bir çocukla imtihan eder dilerse İsmail (aleyhisselam) gibi Allah'a teslim olmuş salih bir evlat ile rızıklandırır. Sonuç her ne olursa olsun Allah kendisi için harcamış olduğu çabanın karşılığını vermiştir.

Çocuğun eğitimi ise annenin eğitimiyle başlar denir. Çocuğun dini duygusu ilk altı yaşta oturmaya başlar ve sabi halinde aldığı bu dini terbiye onun tüm hayatını şekillendirir. İslam toplumuna yapılacak en büyük yatırım tertemiz nesiller yetiştirmektir. Böylece ayetin ifadesiyle hayra çağıran emir bi'l-l-ma'rûf nehiy ani'l-münker vazifesini bihakkin yerine getiren insanlar ancak bu terbiye üzere yeni bir toplum inşa edebilirler.

Anne-babanın zihninde nasıl bir çocuk istedikleri konusunda, doğumdan önce hayali bir çocuk kavramı oluşur. Dünyaya gelen çocuğun anne-babanın beklentilerine uygun olup olmaması, ebeveynin ona karşı takınacakları tavırları belirler. Bunu açıklayan şu ayet önemli bir tavsiyede bulunmaktadır: **“Onlar; Rabbimiz, bize çocuklarımızdan ve eşlerimizden gözümüzün aydınlığı olacak insanlar ihsan et ve bizi Allah'a karşı gelmekten sakınanlara (muttakilere) örnek/önder yap.”**⁹ Böyle bir duanın kendilerini sürüklediği ruh hali henüz çocuk doğmadan, bu sevinci anne-babaya hissettirir. Bu duanın anne-babada dingin ve sakin bir psikoloji oluşturacağı, ilerde çocuğun sakin mizaçlı ve salim bir kişilik kazanmasına yönelik davranmaları konusunda zihinsel hazırlığa zemin hazırladığını söyleyebiliriz.

Bebeğin Cinsiyeti Allah'ın Takdirine Bağlıdır

“Göklerin ve yerin hâkimiyeti/egemenliği Allah'ındır. Dilediğini yaratır. Dilediğine kız, dilediğine erkek (çocuk) bağışlar.”¹⁰

“(Dilediğine) erkek ve kız çocuklardan çift çift verir. Dilediğini kısır kılar. Çünkü O, (her şeyi bilen) Alîm, (her şeye güç yetiren, mutlak kudret sahibi olan) Kadîr'dir.”¹¹

⁹ (25/Furkan, 74)

¹⁰ (42/Şûra, 49)

¹¹ (42/Şûra, 50)

Cahiliye dönemi Arapları, çocuğun meydana gelmesi ve özellikle cinsiyetinin belirlenmesini Yüce Allah'ın irade ve kudretine bağlamak yerine insanlara nispet edencesine; bu konuyu övme, övülme, kınama ve kınanma sebebi sayıyorlardı. Esasen değişik toplumlarda görüle gelen ve günümüzde de yer yer açık veya gizli biçimde insanlar üzerinde etkisini hissettiren bu telakki, Kur'an tarafından reddedilmiştir. Bu ayetlerde biri inanç diğeri ahlâk alanıyla ilgili iki ana tema dikkati çekmektedir:

İnançla ilgili olarak şu mesajın verilmek istendiği söylenebilir: Evrendeki hiçbir varlık ve oluş Yüce Allah'ın hükümlerinden dışında düşünülmemelidir; insanlar için büyük önem tanıyan çocuk sahibi olma ve çocuğun cinsiyeti konusunda -tıbbî müdahalelerin etkileri dâhil olmak üzere- insan irade ve çabasının ürünü gibi görünen sonuçların da gerçekte ilâhî iradeden bağımsız olmadığı ve Allah'ın (Subhanehu ve Teâlâ) koyduğu yasalar çerçevesinde gerçekleştiği asla göz ardı edilmemelidir.

Buna bağlı olarak verilmek istenen ahlâkî mesaj da şu olmaktadır: Şûra Suresi, 49. ayetin lafızlarından açıkça anlaşıldığı üzere, ister kız ister erkek cinsinden olsun, doğan her çocuk Allah'ın bağıışı ve armağanı olduğuna, erkek ve kız çocuklarına birlikte sahip olmak da kısır kalmak da ilâhî iradeye bağlı bulunduğuna göre, çocuk sahibi olma veya olamama, kız veya erkek çocuğunun dünyaya gelmesi insanlar için bir övgü veya yergi konusu olmamalı, bir üstünlük ya da kusur gibi görülmemelidir. Kulun görevi, çocuk sahibi olmuşsa -bazı ayetlerde dünya hayatının süsü olarak nitelenen- bu armağanı veren Allah'a şükretmek, istediği veya gerekli meşru sebeplere tutunduğu halde çocuk sahibi olamamışsa -bu dünyanın bir imtihan alanı olduğunu düşünerek isyan etmeden sabrederek durumu kabullenip ecrini Allah'tan beklemelidir.

Zira bu dünya da insanlara verilen şeylerin varlığı nasıl ki şükrü gerektiren bir imtihansa yokluğu da sabrı ve Allah'ın takdiri-ne razı olmayı gerektiren bir imtihandır. Biz bir şeyin bizim için hayırlı olacağını zannederken o bizim için hayırlı olmayabilir. Biz bir şeyin yokluğundan hoşlanmazken o şeyin yokluğu bizim için varlığından daha hayırlı olabilir. Hikmeti sonsuz olan Rabbim kullarının ilmi sınırlı olduğu için hayatları hakkında birçok konuda sınırsız olan ilmiyle onlara verilecek şeyleri kendi hikmeti ile belirlemektedir. Bu konuda kula düşen Allah'ın takdirine güvenip razı olması ve kendine verilen şeyin gereği üzere amel etmesidir.

“Hakkınızda hayırlı olduğu halde bir şeyden hoşlanmamış olabilirsiniz. Sizin için kötü olduğu halde bir şeyden hoşlanmış da olabilirsiniz. Yalnız Allah bilir, siz ise bilemezsiniz.”¹²

Kaldı ki böyle bir durumda kişinin kendisini şartlandırıp gücü ve iradesi dışındaki bir sonucun meydana gelmesini isteme uğruna hayatını karartması yerine, sahip olduğu nimetlerin farkında olup onları dünya ve ahiret saadetine vesile olacak şekilde kullanabilmesi hem doğru hem yerinde olan bir davranıştır.

Buna göre, erkek veya kız çocuk yerine, hayırlı evlat istemek ve hangisi veya hangileri verilirse şükrederek, maddi ve manevi terbiyelerine özen göstermek gerekir.

Zekeriya (aleyhisselam) Rabbine şöyle niyazda bulundu: **“Rabbim! Bana katından tertemiz bir evlat ihsân eyle. Şüphesiz ki sen, duaları hakkıyla işitensin.”¹³** Burada Zekeriya (aleyhisselam) “Rabbim! Bana kız ya da erkek çocuk ver,” demedi **“tertemiz hayırlı bir evlat”** istedi. Bize evlat konusunda en güzel örnek olan Zekeriya (aleyhisselam) Allah'tan sadece hayırlı olanı istedi ve Allah'ta ona en hayırlısını (Yahya (aleyhisselam)'ı) verdi.

¹² (2/Bakara, 216)

¹³ (3/Âli İmran, 38)

Yine Bakara Suresi 128. Ayette ki İbrahim'in duası da buna işaret etmektedir. Yine İbrahim'de en hayırlı olan İsmail (aley-hisselam) ile rızıklandırılmıştır.

Bizler, kaderin bize ne sunacağını bilemeyiz. Bizim için erkek çocuk mu hayırlı, kız çocuk mu hayırlı bilmiyoruz. Hanne'ye bakıldığı zaman o erkek çocuk adamıştı ama Allah'ın takdiri, onun istediğinin önüne geçti ve kız çocuk doğurdu. Çünkü Allah, el-Âlim ismiyle gelecekte onun için en hayırlı olan çocuğun kız mı erkek mi olduğunu biliyordu. Hanne bu bilgiden habersiz olduğu için erkek çocuk istedi. Allah ise asırlar boyu anılacak ve bütün kız çocuklarına örnek olacak bir kız çocuğu doğurmasını takdir etti. Eğer Hanne böyle bir sonucun ortaya çıkacağını bilse hiç şüphesiz erkek değil kız çocuğu isterdi. Bu sebebe binaen hamile olan kişi çocuğun kız ya da erkek olmasını istemek yerine Peygamberlerin yaptığı gibi hayırlı, temiz bir nesil istemelidir.

Rabbimiz bizlere ve sizlere Zekeriyya'nın oğlu Yahya gibi imanlı ve edepli bir evlat ve İmran ve Hanne'nin kızı Meryem gibi imanlı, iffetli ve Allah'a adanmış kızlar yetiştirmeyi, dünya ve ahirette göz aydınlığı olmalarını nasip etsin.

Selam ve Dua ile...

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ

Hucurat Suresi Tefsiri

Muhammed Firat

Hamd, Âlemlerin rabbi olan Allah (celle celaluhu)'a aittir. Salât ve selam, kendisine itaat etmek ve yolundan gitmekle emrolunduğumuz âlemlere rahmet olarak gönderilen Allah (celle celaluhu)'ın resulü Muhammed Mustafa'nın üzerine olsun.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ
لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقْيُكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

“Ey insanlar! Sizi bir dişi ve bir erkekten yarattık ve sizi aşiretler ve kabileler haline getirdik ki tanışasınız. Elbette Allah katında en üstününüz Allah'a karşı en takvalı olanınızdır. Allah her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olandır.” (Hucurat, 13)

Ayetin nüzul sebebiyle ilgili gelen mürsel bir hadiste ez-Zuhri (rh) dedi ki: Rasulullah (sav) Beyada oğullarına Ebu Hind ile kendilerinden bir hanımı evlendirmelerini emretti. Onlar da Rasulullah (sav)'e: 'Biz kölelerimizi kızlarımızla mı evlendirelim!' dediler. Bunun üzerine Allah (azze ve celle): **“Ey insanlar! Sizi bir dişi ve bir erkekten yarattık ve sizi aşiretler ve kabileler haline getirdik ki tanışasınız...”** ayetini indirdi.¹

İbn Ömer (rhuma)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) Mekke'de verdiği hutbesinde şöyle dedi: “Ey insanlar! Şüphesiz ki Allah sizden cahiliye kibrini ve ataları ileri sürerek büyülenmeyi gidermiş bulunuyor. İnsanlar iki kısımdır: Birincisi; iyilik yapan, takva sahibi olanlar ki bunlar Allah katında üstün ve değerlidir. Diğeri de günahkâr ve bedbaht olup Allah katında da değersizdir. İnsanlar Âdem'in çocuklarıdır. Allah Âdem'i topraktan yaratmıştır. Allah şöyle buyurmaktadır: **“Ey insanlar! Sizi bir dişi ve bir erkekten yarattık ve sizi aşiretler ve kabileler haline getirdik ki tanışasınız. Elbette Allah katında en üstününüz Allah'a karşı en takvalı olanınızdır. Allah her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olandır”** diye buyurmuştur.”²

“Ey insanlar! Sizi bir dişi ve bir erkekten yarattık ve sizi aşiretler ve kabileler haline getirdik ki tanışasınız.”

Ey insanlar! Ey değişik ırk ve renkten olan, kabile ve halklara bölünmüş insanlar! Gerçekten sizler bir tek köktensiniz. O halde, parça parça olup birbirinizle çatışmayın, dağılmayın, birbirinizle çekişmeyin, birbirinizden ayrılmayın. Size bu seslenişle seslenen sizi yaratandır. Sizi bir erkek ve bir dişiden yaratmıştır ve sizleri halklar ve kabileler halinde yaratmasındaki amacı de sizlere bildirmektedir. Bu amaç birbirinize düşman olma ve birbirinizle çatışma değildir. Bu amaç, sizin birbirinizle tanışmanız ve kaynaşmanızdır.

Dillerin ve renklerin farklı oluşu, huy ve ahlâkların çeşit çeşit olması, kabiliyet ve yeteneklerin değişik değişik olması çekişme ve ayrılığı gerektiren bir şey değildir. Aksine, tüm yükümlülükleri yerine getirmek ve bütün ihtiyaçları gidermek için yardımlaşmayı gerektiren bir unsurdur.

“Elbette Allah katında en üstününüz Allah'a karşı en takvalı olanınızdır. Allah her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olandır.”

Ey insanlar! Rengin, ırkın, dilin, vatanın ve bu değerlerden başka diğerlerinin yüce Allah'ın ölçüsünde hesaba katılacak bir değeri yoktur. Ortada ancak ve ancak tüm değerlerin kendisi ile belirlendiği ve insanların üstün olup olmadıklarının kendisi ile bilindiği bir tek ölçü vardır; o da takvadır... Gerçek şerefli insan Allah katında şerefli olandır.

Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Allah indinde en şerefli olan takvaca en ileri olanınızdır. Arabin Arap olmayan (acem) üzerine bir üstünlüğü yoktur. Arap olmayanın da Arap üzerine bir üstünlüğü yoktur. Siyah derili olanın beyaz derili üzerine bir üstünlüğü yoktur, beyazın da siyah derili üzerine bir üstünlüğü yoktur. Üstünlük sadece takva ileldir.”³

¹ (Ebu Davut, Merasil)

² (Tirmizi)

³ (Ahmed b. Hanbel.)

Yine Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz ki Aziz ve Celil olan Allah, sizlerin cahiliye kibirlenmelerinizi ve atalarınızla övünmenizi gidermiştir. İnsanlar ya takva sahibi bir mümin veya isyankâr bir fâcirdir. Sizler, Âdem'in oğullarısınız, Âdem ise topraktır. Artık bir kısım adamlar, kavimleriyle övünmeyi bıraksınlar. Zira onlar cehennemin kömürlerinden başka bir şey değildirler. Yoksa onlar Allah katında, burnu ile pislikleri yuvarlayan pislik böceklerinden daha adi olurlar”⁴

Allah (sb) hepimizi bir tek babadan ve anadan yaratmış, birbirimizle daha kolay tanışalım, birbirimizle dayanışma içerisinde olarak daha güzel bir hayat yaşayalım diye kabilelere, halklara, şubelere ayırarak yaratmıştır. Ama böyle kabileler, kavimler, toplumlar halinde olmamız, kimimizin beyaz, kimimizin siyah, kimimizin kırmızı yüzlü ya da sarı tenli olması, kimimizin falan aileden, falan milletten olması, kiminizin şu dili, kiminizin bu dili konuşmamız birbirimize üstünlük kurmamız için değildir. Çünkü bunların hiç biri Allah katında üstünlüğün ölçüsü değildir. Allah katında en takvalı olanımız, Allah (sb)'ya karşı en takvalı olanımızdır. Üstünlük takvayladır, imanladır, teslimiyetledir. Takvaca en üstün olan da Allah'a kulluk hususunda en önde olan, Allah'ın kitabını ve Resulünün sünnetini en iyi bilip ona uyandır.

Yine unutmayalım ki her şeyi bilen de, her şeyden haberdar olan da Allah'tır. Kimin takvalı kimin fasık olduğunu, kimin üstün kimin zelil olduğunu en iyi bilen O'dur.

Velhamdulillahi rabbil alemin..

⁴ (Ebu Davud)

Dokunmatik Ekranların Tarihi

Burak Eryılmaz

Günümüzde akıllı telefonlar, tabletler, bilgisayarlar ve diğer birçok cihazın vazgeçilmez bir parçası olan dokunmatik ekranlar, teknolojinin hızlı bir şekilde ilerlemesiyle hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Ancak, dokunmatik ekranların tarihi tabletlerin tarihi gibi oldukça yenidir. İşte bu yazımızda da telefonların, tabletlerin ve bilgisayarların vazgeçilmezi olan dokunmatik ekranların tarihinden bahsedeceğiz.

Dokunmatik ekran teknolojisi, 1960'lar-da ve 1970'lerde bilgisayar bilimcileri ve mucitler tarafından ilk kez geliştirilmeye başlandı. Bu dönemde, bilgisayar kullanıcılarının daha etkili bir şekilde etkileşimde bulunmalarını sağlamak amacıyla dokunmatik ekranlar üzerinde araştırmalar yapıldı. Ancak, bu erken dönem dokunmatik ekranlar genellikle pahalı ve kaba prototiplerdi ve ticari başarı elde edemediler.

Dokunmatik ekran teknolojisinin ilk ticari uygulamalarından biri, 1970'lerin sonlarında resistif dokunmatik ekranların geliştirilmesiyle gerçekleşti. Resistif dokunmatik ekranlar, iki esnek tabakanın arasında ince bir hava boşluğu bulunan bir yapıya sahiptir. Bu tabakalardan biri üzerindeki basınç, diğer tabakanın altındaki iletken bir katmana temas ederek dokunmatik işlemi algılar. Resistif dokunmatik ekranlar, kalem veya parmakla dokunduğunda tepki verirler ve çeşitli endüstriyel uygulamalarda kullanılmaya başlandılar.

2000'lerin başlarında, kapasitif dokunmatik ekranlar giderek daha popüler hale geldi. Kapasitif dokunmatik ekranlar, cam veya plastik bir yüzeyin altına yerleştirilmiş ince bir iletken tabakadan oluşur. Parmak veya iletken bir nesne dokunduğunda, bu ekranlar üzerindeki elektromanyetik alan değişir ve dokunmatik işlem algılanır. Kapasitif dokunmatik ekranlar, daha hassas ve daha kullanıcı dostu oldukları için akıllı telefonlar, tabletler ve diğer tüketici elektroniği cihazlarında standart hale geldi.

Dokunmatik ekran teknolojisinin sonraki bir gelişimi, çoklu dokunmatik yeteneklerin eklenmesidir. İlk olarak 2007'de Apple'ın iPhone'uyla tanıtılan çoklu dokunmatik ekranlar, birden fazla parmağın aynı anda ekran üzerinde hareket ettirilmesine olanak tanır. Bu özellik, kullanıcılara dokunmatik ekranlar üzerinde daha karmaşık jestler yapma ve çoklu görevler gerçekleştirme imkanı sunar. Günümüzde, çoklu dokunmatik ekranlar, akıllı telefonlar, tabletler, dizüstü bilgisayarlar ve diğer birçok cihazda standart bir özellik haline gelmiştir.

Dokunmatik ekran teknolojisi, sürekli olarak gelişmeye ve ilerlemeye devam etmektedir. Gelecekte, daha ince, daha esnek ve daha duyarlı dokunmatik ekranlar görebiliriz. Ayrıca, dokunmatik ekranların artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik ve diğer yeni teknolojilerle entegrasyonu da beklenmektedir. Bu, insan-makine etkileşiminin daha da gelişmesine ve yeni kullanım senaryolarının ortaya çıkmasına olanak tanıyacaktır.

Dokunmatik ekranlar, insan-makine etkileşiminin evriminde önemli bir adımdır. İlk prototiplerinden günümüzdeki gelişmiş teknolojilere kadar, dokunmatik ekranlar kullanıcıların dijital dünyayla etkileşimini önemli bir şekilde değiştirmiştir. Dokunmatik ekran teknolojisinin ilerlemesi devam etmekle birlikte gelecekte daha farklı yeniliklerin kapısını açacaktır Allahuallem.

